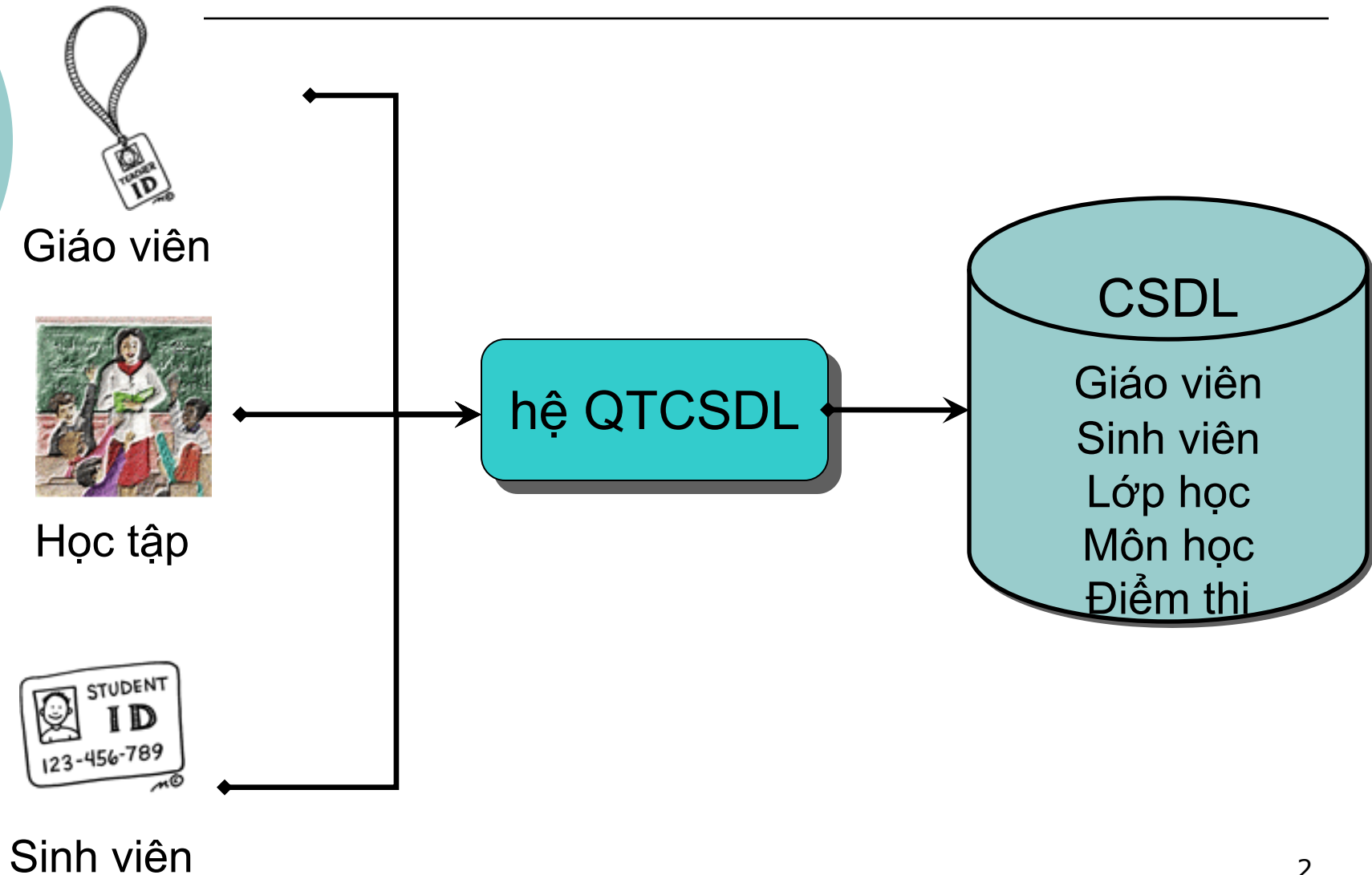

An toàn và toàn vẹn dữ liệu

Ví dụ

GIAO_VIEN (maGV, hoten, ngaysinh, gioitinh, diachi,
hocham, hocvi, bacluong)

LOP (malop, tenlop, khoa, maloptruong, maGVVCN, TSSV)

SINH_VIEN(maSV, hoten, ngaysinh, tuoi, gioitinh, diachi,
malop)

MON_HOC(mamon, tenmon, soHT)

DIEM_THI(maSV, mamon, lanthi, diem)

Đặt vấn đề

- Mục đích của CSDL
 - Lưu trữ lâu dài
 - Khai thác hiệu quả
- Yêu cầu đ/v thiết kế CSDL
 - Đảm bảo tính đúng đắn của DL
 - Tránh sai sót khi cập nhật DL \Rightarrow định nghĩa và kiểm tra các ràng buộc DL
 - Tránh sai sót trong quá trình thao tác với DL \Rightarrow kiểm tra tính toàn vẹn của các thao tác với DL
 - Đảm bảo tính an toàn của DL
 - Tránh truy nhập DL không hợp lệ từ phía người dùng \Rightarrow phân quyền và kiểm tra quyền hạn người sử dụng

Nội dung

- An toàn dữ liệu
- Ràng buộc dữ liệu
- Toàn vẹn dữ liệu

An toàn dữ liệu

- Bảo vệ CSDL chống lại sự truy nhập bất hợp pháp
- Cần các cơ chế cho phép:
 - Nhận biết người dùng
 - Xác định các thao tác hợp lệ với từng (nhóm) người dùng

Lệnh tạo (nhóm) người dùng

- Cú pháp

- Tạo người dùng

- ```
CREATE USER username
IDENTIFIED BY password;
```

- Xoá người dùng

- ```
DROP USER name [CASCADE];
```

- Ví dụ

- ```
CREATE USER tin123K47
IDENTIFIED BY nmcsdl
```

# Lệnh phân quyền cho người dùng

---

- Cú pháp

`Grant` <privilege> `On` <Object> `To` <user>  
[With Grant Option]

`REVOKE` <privilege> `ON` <Object> `FROM` <user>  
[RESTRICT | CASCADE]

<privilege> = {Insert | Update | Delete | Select |  
Create | Alter | Drop | Read | Write}

<object > = {Table | View}

- Ví dụ:

`GRANT` SELECT `ON` DIEM\_THI `TO` tin123K47

`GRANT` SELECT, UPDATE `ON` DIEM\_THI `TO` vutrinh  
`WITH GRANT OPTION`





# Nội dung

---

- An toàn dữ liệu
- Ràng buộc dữ liệu
- Toàn vẹn dữ liệu

# Ràng buộc dữ liệu

---

- Mục đích: định nghĩa tính đúng đắn của DL trong toàn bộ CSDL
- Phân loại
  - Ràng buộc về miền giá trị
    - Trên 1 thuộc tính
    - Trên nhiều thuộc tính (cùng 1 bản ghi)
    - Trên nhiều bản ghi
  - Ràng buộc về khoá
    - Trên 1 quan hệ: khoá chính
    - Trên nhiều quan hệ: khoá ngoài

# Lệnh đ/n ràng buộc miền giá trị

---

- Cú pháp

`CONSTRAINT <ten-rang-buoc> CHECK <dieu-kien>`

- Ví dụ:

- Trong bảng DIEM

`CONSTRAINT gtdiem CHECK ((diem>=0) and  
(diem<=10))`

- Trong bảng SINH\_VIEN

`CONSTRAINT gttuoi CHECK (tuoi = year(date()) –  
year(ngaysinh))`

# Lệnh đ/n ràng buộc khoá chính

---

- Cú pháp

`CONSTRAINT` <ten-rang-buoc>

`PRIMARY KEY` <cac-thuoc-tinh-khoa>

- Ví dụ

- Trong bảng SINH\_VIEN

`CONSTRAINT` SV-khoa `PRIMARY KEY` maSV

- Trong bảng DIEM

`CONSTRAINT` diemthi-khoa `PRIMARY KEY` (maSV,  
mamon)

# Lệnh đ/n ràng buộc khoá ngoài

---

- Cú pháp

`CONSTRAINT <ten-rang-buoc>`

`FOREIGN KEY <cac-thuoc-tinh-khoa>`

`REFERENCES <ten-bang>[khoa-tham-chieu]`

- Ví dụ: Trong bảng DIEM

`CONSTRAINT diem-SV FOREIGN KEY maSV`

`REFERENCES SINH_VIEN[maSV]`

`CONSTRAINT diem-mon FOREIGN KEY mamon`

`REFERENCES MON_HOC[mamon]`



# Nội dung

---

- An toàn dữ liệu
- Ràng buộc dữ liệu
- Toàn vẹn dữ liệu

# Toàn vẹn dữ liệu

---

- Mục đích: đảm bảo tính đúng đắn của DL trong quá trình thao tác (thêm, sửa, xoá DL)
- Yêu cầu
  - Kiểm tra các ràng buộc toàn vẹn DL khi thực hiện các thao tác thêm, sửa, xoá
    - sử dụng các triggers
  - Kiểm tra tính đúng đắn của các thao tác trên CSDL
    - Quản trị giao dịch
    - Điều khiển tương tranh

# Trigger

---

- Đ/n

- Là các xử lý được gắn với các bảng DL
- Được tự động kích hoạt khi thực hiện các thao tác thêm, sửa, xóa bản ghi

- Cú pháp

```
CREATE [OR REPLACE] TRIGGER <trigger_name>
{BEFORE | AFTER | INSTEAD OF }
{UPDATE | INSERT | DELETE}
[OF <attribute_name>] ON <table name>
[FOR EACH ROW]
BEGIN
 << trigger body goes here >>
END <trigger_name>;
```


Ví dụ

LOP (malop, tenlop, khoa, maloptruong, maGVCN, TSSV)
SINH_VIEN(maSV, hoten, ngaysinh, tuoi, gioitinh, diachi, malop)

```
CREATE TRIGGER tang_TSSV
AFTER INSERT ON SINH_VIEN
FOR EACH ROW
BEGIN
 update LOP set TSSV= TSSV+1
 where malop = :new.malop
END;
```

Ví dụ

LOP (malop, tenlop, khoa, maloptruong, maGVCN, TSSV)
SINH_VIEN(maSV, hoten, ngaysinh, tuoi, gioitinh, diachi, malop)

```
CREATE TRIGGER giam_TSSV
AFTER DELETE ON SINH_VIEN
FOR EACH ROW
BEGIN
 update LOP set TSSV= TSSV-1
 where malop = :old.malop
END;
```

Giao dịch – ví dụ

Đọc số dư của tài khoản A

Kiểm tra (số dư > số tiền cần rút)

Tăng số dư của tài khoản B

Giảm số dư của tài khoản A

← **Sự
cố**

**Ngân hàng
chịu lỗi ???**

Giao dịch

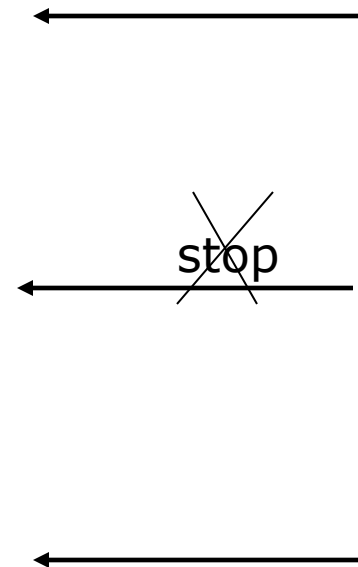
- Đ/n: một tập các thao tác được xử lý như **một đơn vị không chia cắt được**
  - Cho phép đảm bảo tính nhất quán và tính đúng đắn của dữ liệu
- Tính chất ACID
  - Nguyên tố (**A**tomicity)
  - Tính nhất quán (**C**onsistency)
  - Tính cô lập (**I**solation)
  - Tính bền vững (**D**urability)

}	Điều khiển tương tranh
}	Phục hồi dữ liệu

Tính nguyên tử (*Atomicity*)

- Đ/n: Hoặc là toàn bộ hành động của giao dịch được thực hiện hoặc không có hành động nào được thực hiện
- Ví dụ:

```
T: Read(A,t1);
 If t1 > 500 {
 Read(B,t2);
 t2:=t2+500;
 Write(B,t2);
 t1:=t1-500;
 Write(A,t1);
 }
```


Tính nhất quán (*Consistency*)

- Đ/n: Tính nhất quán của dữ liệu trước khi bắt đầu và sau khi kết thúc giao dịch
- Ví dụ

```
T: Read(A,t1);
 If t1 > 500 {
 Read(B,t2);
 t2:=t2+500;
 Write(B,t2);
 t1:=t1-500;
 Write(A,t1);
 }
```

← $A+B = C$

← $A+B = C$

Tính cô lập (*Isolation*)

- Đ/n: 1 giao dịch được tiến hành độc lập với các giao dịch khác tiến hành đồng thời
- Ví dụ: $A = 5000$, $B = 3000$

```
T: Read(A,t1);
 If t1 > 500 {
 Read(B,t2);
 t2:=t2+500;
 Write(B,t2);
 t1:=t1-500;
 Write(A,t1);
 }
```

← $T': A+B$
     $(= 5000+3500)$

← $(A+B = 4500+3500)$

Tính bền vững (*Durability*)

- Đ/n

- Mọi thay đổi mà giao dịch thực hiện trên CSDL phải được ghi nhận bền vững

- Ví dụ: $A = 5000$, $B = 3000$

```
T: Read(A,t1);
 If t1 > 500 {
 Read(B,t2);
 t2:=t2+500;
 Write(B,t2);
 t1:=t1-500;
 Write(A,t1);
 }
```

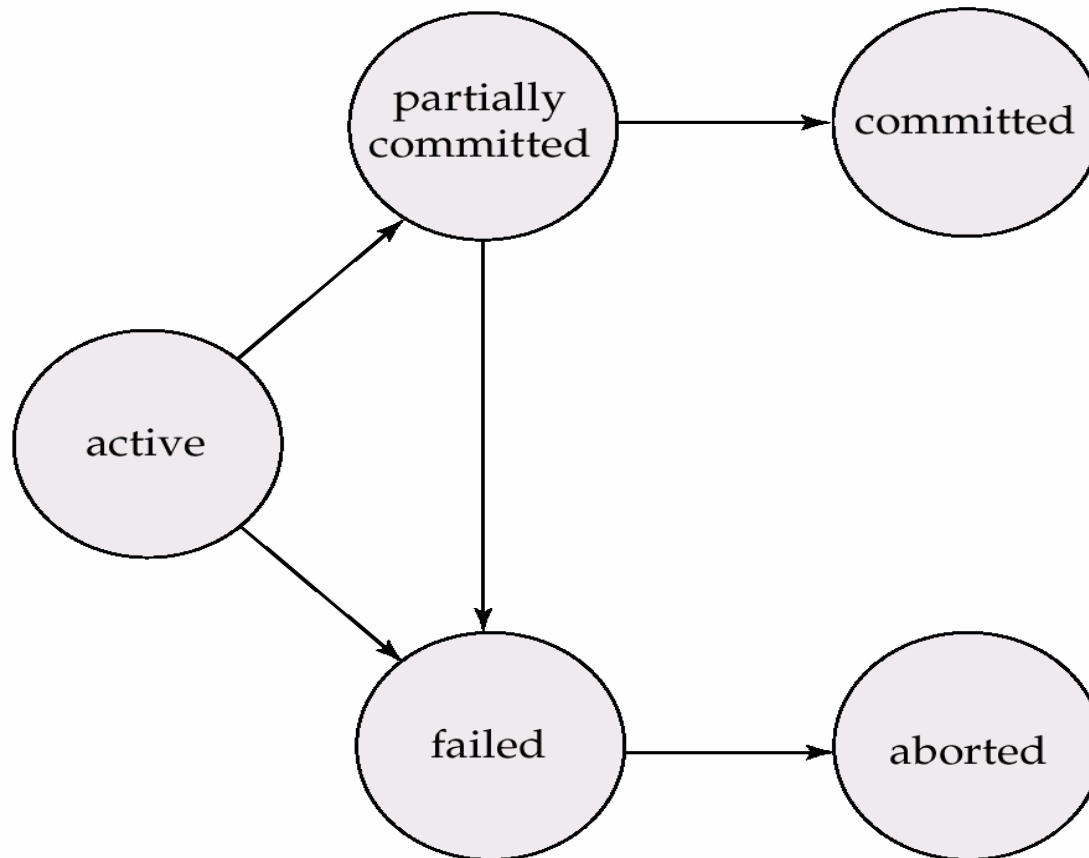
← sự cố

$A = 4500$, $B = 3500$

Trạng thái của giao dịch

Điều khiển tương tranh

- Mục đích: tránh đụng độ giữa các giao dịch (một dãy các thao tác) trên cùng một đối tượng có thể làm mất tính nhất quán của DL

<pre>T0: read(A);
    A := A - 50;
    write(A);
    read(B);
    B := B + 50;
    write(B);</pre>
	<pre>T1: read(A);
	    temp := A * 0.1;
	    A := A - temp;
	    write(A);
	    read(B);
	    B := B + temp;
	    write(B);</pre>

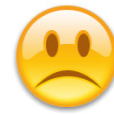
Ví dụ về thực hiện giao dịch

T ₀	T ₁
read(A) A := A - 50 write(A) read(B) B := B + 50 write(B)	read(A) temp := A * 0.1 A := A - temp write(A) read(B) B := B + temp write(B)

T ₀	T ₁
read(A) A := A - 50 write(A) read(B) B := B + 50 write(B)	read(A) temp := A * 0.1 A := A - temp write(A) read(B) B := B + temp write(B)

T ₀	T ₁
read(A) A := A - 50 write(A) read(B) B := B + 50 write(B)	read(A) temp := A * 0.1 A := A - temp write(A) read(B) B := B + temp write(B)

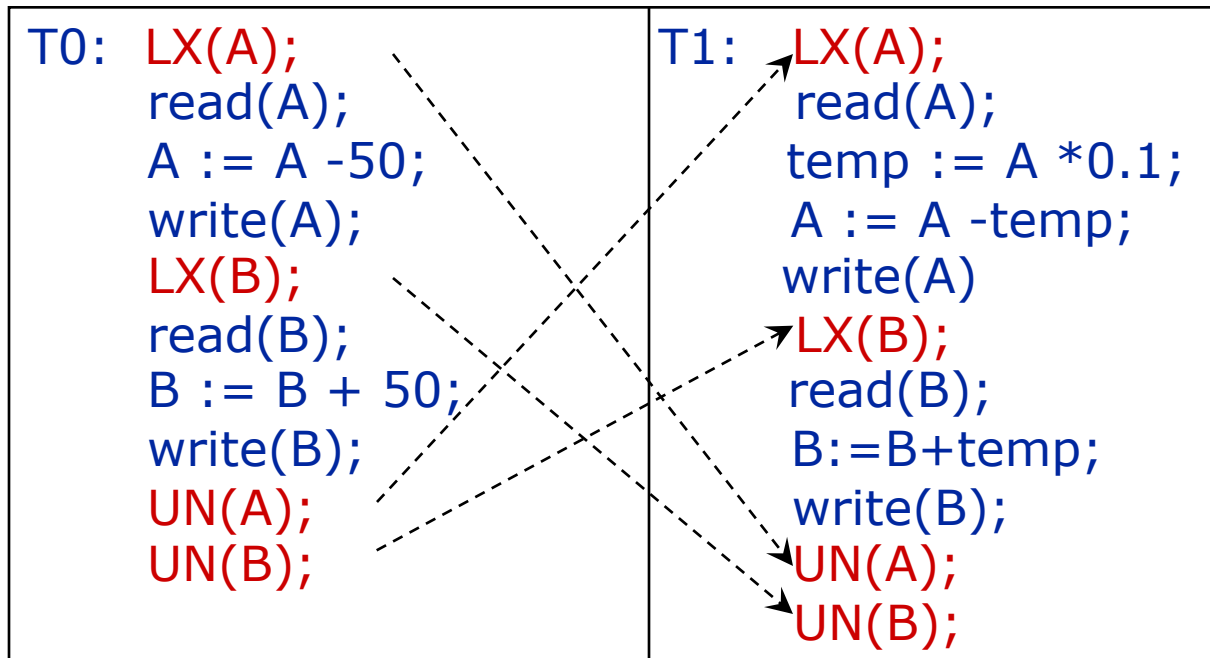
Kỹ thuật khoá

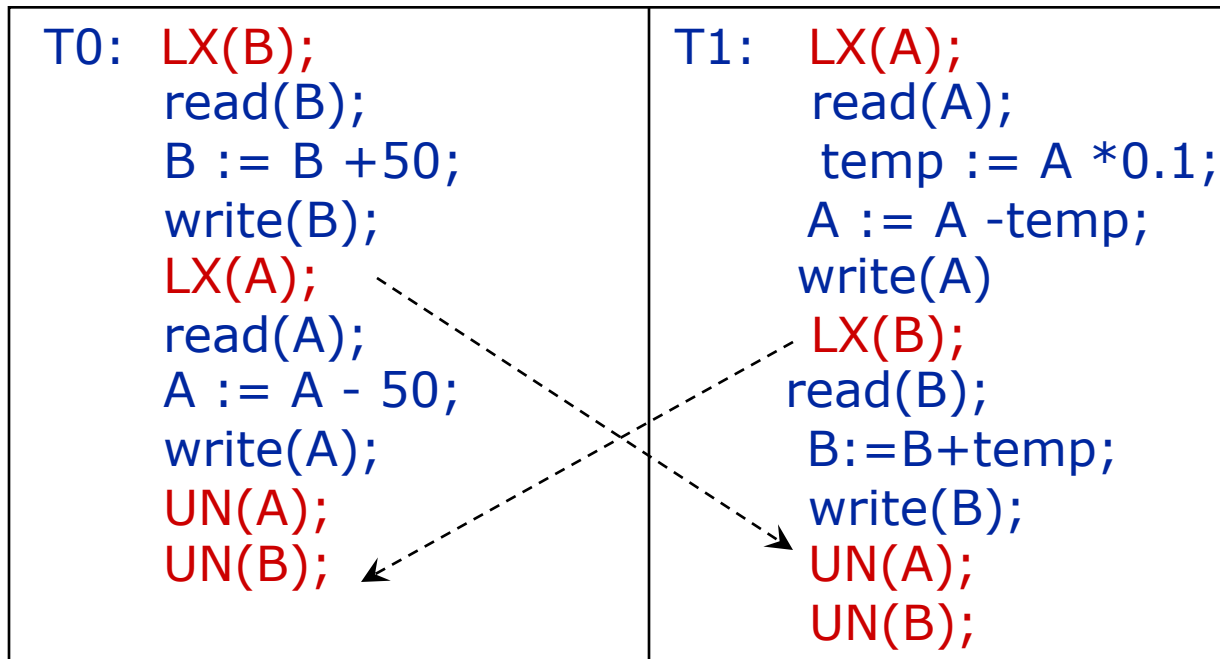
- Mục đích
  - Đảm bảo việc truy nhập đến các DL được thực hiện theo phương pháp loại trừ nhau
- Các kiểu khoá
  - Chia sẻ: có thể đọc nhưng không ghi DL
  - Độc quyền: đọc và ghi DL
- Ký hiệu
  - LS(D): khoá chia sẻ
  - LX(D): khoá độc quyền
  - UN(D): mở khoá
- Tính tương thích:

	LS	LX
LS	true	false
LX	false	false

Ví dụ

Khoá chết (*deadlock*)

Các vấn đề về quản trị giao dịch

- Các kỹ thuật điều khiển tương tranh
  - các chế độ khoá, giải quyết khoá chết
  - kỹ thuật gán nhãn
- Lập lịch
- Các kỹ thuật phục hồi (*recovery*)
- ...

Kết luận

Để đảm bảo tính an toàn và toàn vẹn dữ liệu

- Đ/v người thiết kế CSDL

- Phải định nghĩa các ràng buộc toàn vẹn về dữ liệu

- Đ/v người quản trị hệ thống

- Phải định nghĩa các khung nhìn
- Phải phân quyền cho (nhóm) người dùng

- Đ/v hệ CSDL

- Phải xác minh được người dùng
- Phải kiểm tra các ràng buộc DL một cách tự động
- Phải đảm bảo các tính chất ACID cho giao dịch người dùng

